بررسی عوامل مؤثر بر حضور دانشجویان در کلاس درس از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان

زاهد رضایی[1]، غفار کریمیان‌پور[2]، احمد وهابی[3*]، فریده محبتی[4]، آزاده گویلی[4]، یزدان حبیبی[4]، برهان منصوری[5]

۱- کارشناس ارشد آموزش بهداشت، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران.

۲- باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران.

۳ - استادیار، گروه علوم آزمایشگاهی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران (مؤلف مسئول).

تلفن: ۳۳۶۶۴۶۵۶-۰۸۷ ایمیل: vahabiahmad@gmail.com

۴- کارشناس بهداشت عمومی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران.

۵- استادیار، مرکز تحقیقات مسمومیت ها و سوء مصرف داروها، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران.

تاریخ دریافت:۹۶/۱۱/۷ **تاریخ پذیرش:** ۹۷/۳/۱۱

چکیده

زمینه و هدف: با توجه به اینکه، عدم حضور در کلاس، امروزه به یکی از شایع‌ترین مشکلات در دانشگاه‌های کشور تبدیل‌شده است؛ لذا این مطالعه باهدف تعیین عوامل مؤثر بر حضور دانشجویان در کلاس درس از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان در سال ۱۳۹۴ انجام شد.

مواد و روش‌ها: روش انجام این تحقیق، توصیفی- تحلیلی بود. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه استاندارد عوامل مؤثر بر حضور در کلاس درس از دیدگاه دانشجویان بود. جامعه آماری شامل تمامی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان بود که ۳۸۱ نفر از آن‌ها با استفاده از روش تصادفی طبقه‌ای به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. داده‌های جمع‌آوری شده با نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۰ مورد تجزیه‌وتحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: میانگین سنی نمونه‌های موردبررسی ۲/۱۶±۲۱/۸۲ سال بود. ۲۱۲ نفر (۵۵/۶٪) از نمونه‌های موردبررسی، مؤنث و بقیه آن‌ها مذکر بودند. میانگین و انحراف معیار نمره‌ی کل پرسشنامه‌ی دلایل حضور در کلاس درس از دیدگاه دانشجو ۰/۴۳±۲/۰۶، حیطه‌ی استاد ۰/۵۱±۲/۰۲، محیط آموزشی ۰/۵۲±۲/۰۴ و حیطه‌ی دانشجو ۰/۶۱±۲/۱۲ بود. همچنین نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد که بین وضعیت تأهل دانشجویان ($p\leq۰/۰۱$)، جنسیت ($p\leq۰/۰۱$) و معدل ($p\leq۰/۰۱$) آن‌ها با میزان حضور در کلاس درس تفاوت آماری معنی‌دار وجود دارد.

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های این تحقیق می‌توان نتیجه گرفت که بین ویژگی‌های جمعیت شناختی دانشجویان با میزان حضور دانشجویان در کلاس درس و در حیطه‌های استاد، محیط آموزشی و دانشجو رابطه وجود دارد و توجه به این عوامل می‌تواند رغبت دانشجویان برای حضور در کلاس درس را افزایش دهد.

واژه‌های کلیدی: حضور درکلاس، دانشجو، عوامل مؤثر

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.2.30]

مقدمه

مهم‌ترین مکان جهت تدریس بخصوص موضوعات علمی دشوار، کلاس درس است. کلاس‌های درس مکانی برای تبادل افکار هستند، در کلاس درس، اطلاعات مبادله شده و گسترده می‌گردند، افکار به نمایش درآمده و مورد تجزیه‌وتحلیل و یا انتقاد قرار می‌گیرند. بدون مواجه‌شدن با اندیشه‌هایی که در کلاس درس بروز می‌کند تغییرات لازمه در دانشجویان پدیدار نخواهد شد (۱). بر اساس نظریه سکو سازی ویگوتسکی، کلاس درس مکانی برای سکو سازی است و اساتید می‌توانند در کلاس با مواجه کردن دانشجویان با تکالیف و مطالب جدید، دانشجو را به سطح شناختی بالاتری (منطقه تقریبی رشد) برساند (۲)؛ بنابراین کلاس درس محل مناسبی برای انتقال تجربیات استادان به دانشجویان و درک بهتر مطالب درسی است (۳).

یادگیری، زیربنای یک سیستم آموزشی است و همه مسائل دیگر حول این محور اساسی و مهم قرار دارد. یکی از پایه‌های یادگیری و درک و فهم مطالب درسی حضور دانشجو در کلاس و توجه به درس می‌باشد (۴). امروزه حضور منظم در کلاس درس یکی از عوامل موفقیت در مدرسه و دانشگاه است (۵). تحقیقی نشان داده است که رابطه مستقیمی بین حضور در کلاس و موفقیت تحصیلی دانش آموزان وجود دارد (۶). از طرف دیگر حضور کم و نامنظم با عدم موفقیت دانش آموزان همراه است (۷). دانشجویانی که در کلاس حاضر می‌شوند و با استاد تعامل دارند رفتار و تصمیمات خود را از طریق همانندسازی با استاد و الگوبرداری از نقش‌های وی ارتقا می‌بخشند (۴). حضور در کلاس منجر به افزایش تعامل دانشجویان با اساتید، تبادل احساسات، مطرح‌شدن سؤالات و پیشنهادهای دانشجویان، بحث و توصیف مطالب مهم می‌شود و درنتیجه افزایش توانمندی در یادگیری را در پی دارد. عدم حضور در کلاس درس محیط پویای یاددهی- یادگیری را مختل و آن را به محیطی کسل‌کننده تبدیل می‌کند (۸). از طرف دیگر غیبت از کلاس و عدم توجه به درس می‌تواند باعث کاهش میزان یادگیری شود (۴) و حتی در طولانی‌مدت می‌تواند خودپنداری تحصیلی دانشجویان را ضعیف و نگرش آن‌ها نسبت به کلاس و درس را منفی کند. می‌توان گفت که عدم حضور در کلاس، امروزه به یکی از شایع‌ترین مشکلات در دانشگاه‌های کشور تبدیل شده است و چه‌بسا در صورت عدم حضوروغیاب، بسیاری از دانشجویان حتی یک‌بار هم سر کلاس درس حاضر نشوند. نظام آموزش پزشکی بنا بر ماهیت خاص خود، تدریس مداخلات بهداشتی – درمانی و عملی بودن بیشتر دروس، به‌گونه‌ای است که مشارکت فعالانه در کلاس درس جزء ضروریات می‌باشد و دانشجو با حضور در کلاس می‌تواند با کسب مهارت‌های لازم به ارائه خدمت به جامعه بپردازد (۹).

در رابطه با عوامل مؤثر بر حضور دانشجویان در کلاس درس تحقیقاتی انجام شده است. نتایج تحقیق آزموده و همکاران نشان داده که از بین عوامل مؤثر در حضور در کلاس، حیطه استاد، ویژگی‌های درس، ویژگی‌های محیط و دانشجو از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر حضور غیاب دانشجو بودند (۱۰). یافته‌های پژوهش نظری و همکاران نشان داده که ایجاد انگیزه توسط استاد، استفاده از وسایل سمعی بصری و حضور غیاب را به ترتیب مهم‌ترین عوامل مؤثر بر حضور در کلاس بودند (۱۱). نتایج تحقیق فصیحی هرندی و همکاران نشان داده است که از بین عوامل مؤثر بر حضور درکلاس‌های درس نظری بیشترین میانگین نمره به ترتیب مربوط به تسلط علمی اساتید به موضوع مورد

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.2.30]

مطالعه، علاقه دانشجو به مباحث درسی، روش تدریس مناسب، اهمیت حضور در کلاس جهت فهم بهتر مطالب و پایین‌ترین میانگین به شرایط فیزیکی کلاس، عدم شرکت در کلاس به‌عنوان وظیفه و استفاده از وسایل سمعی بصری اختصاص یافت (۳). با توجه به پیچیدگی‌های موضوع و عوامل متعدد تأثیرگذار بر این زمینه و با توجه به اینکه عدم حضور در کلاس همراه با پیامدهای منفی زیادی است و ازآنجا که این پدیده در دانشگاه علوم پزشکی کردستان مورد بررسی قرار نگرفته بود؛ این پژوهش با هدف تعیین عوامل مؤثر بر حضور دانشجویان در کلاس درس از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان در سال ۱۳۹۴ انجام گردید.

روش بررسی

این مطالعه، از نوع توصیفی –تحلیلی می‌باشد. جامعه موردبررسی، همه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان بودند که در نیمسال دوم تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ مشغول به تحصیل بودند. به منظور برآورد حجم نمونه با در نظر گرفتن (p=۰/۵) و با احتساب سطح اطمینان ۹۵٪ و دقت ۰,۰۵ و فاصله اطمینان ۹۵٪ نمونه‌ای برابر با ۳۸۴ نفر به دست آمد. روش نمونه‌گیری به‌صورت تصادفی طبقه‌بندی‌شده بود؛ به این صورت که بر اساس لیست دانشجویان موجود در آموزش دانشکده‌ها، آن‌ها را به دو طبقه پسر و دختر تقسیم کرده و از بین آن‌ها به‌صورت تصادفی ساده نمونه‌ها انتخاب و موردمطالعه قرار گرفتند. تلاش بر این بود که در حد امکان تعداد نمونه‌ها به‌صورت مساوی انتخاب گردد ولی در برخی موارد همکاری دانشجویان دختر به نسبت دانشجویان پسر بیشتر بود که درنهایت تعداد نمونه‌های دختران بیشتر از پسران می‌باشد. معیار ورود به مطالعه، اشتغال به تحصیل در زمان جمع‌آوری داده‌ها و تمایل آن‌ها برای شرکت در انجام مطالعه بود. تکمیل ناقص پرسش‌نامه و بیان اظهار عدم علاقه نسبت به موضوع موردمطالعه از معیارهای خروج از پژوهش بود. گردآوری داده‌ها پس از پایان کلاس‌ها و در زمان‌های استراحت توسط محققین انجام شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه بود و از پرسشنامه‌ای مشتمل بر دو بخش سؤالات جمعیت شناختی (سن، جنس، رشته تحصیلی، ترم تحصیلی، وضعیت تأهل و معدل ترم قبل) و ۱۷ سؤال اصلی در مورد وضعیت حضور دانشجو در کلاس درس در ۳ حیطه‌ی استاد (۶ سؤال)، محیط آموزشی (۶ سؤال) و حیطه دانشجو (۵ سؤال) استفاده شد. پاسخ‌دهی به پرسشنامه بر اساس مقیاس ۴ درجه‌ای لیکرت از اصلاً (صفر) تا زیاد (۳) می‌باشد. روایی و پایایی این پرسشنامه، قبلاً توسط نظری وانانی و همکاران تائید شده است و آلفای کرونباخ آن را ۰/۸۱ گزارش نموده‌اند (۱۱). حداقل نمره صفر و حداکثر نمره ۶۸ بود. حداقل نمره ابعاد حیطه استاد و محیط آموزشی صفر و حداکثر نمره ۲۴ و حداقل نمره بعد دانشجو صفر و حداکثر نمره ۲۰ بود. داده‌های جمع‌آوری‌شده با استفاده از نرم‌افزار spss نسخه ۲۰ مورد تجزیه‌وتحلیل قرار گرفتند. به‌منظور بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده شد. برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی (میانگین، انحراف استاندارد، فراوانی) و از آمار استنباطی از آزمون‌های آماری ناپارامتریک من ویتنی و کروسکال والیس (با توجه به نرمال نبودن داده‌ها) استفاده شد.

یافته‌ها

نتایج آنالیز داده‌ها در سطح توصیفی نشان داد که ۲۱۲ نفر (۵۵/۶٪) از نمونه‌های موردبررسی، مؤنث و بقیه آن‌ها مذکر بودند. ۳۴۴ نفر (۹۰/۳٪) آن‌ها، مجرد و بقیه آن‌ها، متأهل بودند. میانگین سنی نمونه‌های موردبررسی ۲/۱۶±۲۱/۸۲ سال بود. بیشترین میانگین

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.2.30]

به‌دست‌آمده با ۲/۳۶ و ۲/۳۹ به ترتیب مربوط به سؤالات آیا انجام حضوروغیاب در کلاس توسط استاد باعث حضور در کلاس می‌شود؟ و آیا بومی بودن دانشجو یا خوابگاهی بودن می‌تواند در غیبت دانشجو تأثیر بگذارد؟ بود. کمترین میانگین به دست آمده با ۱/۷۳ و ۱/۷۱ به ترتیب مربوط به سؤالات، مطالبی که استاد در مورد پاسخ‌گویی به سؤالات امتحانی بیان می‌کند تا چه میزان در علاقه‌مند کردن دانشجو به کلاس مؤثر است؟ بود. سایر یافته‌های این مطالعه در جداول ۱ تا ۳ نشان داده شده است.

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار نمرات حیطه‌های مختلف مورد بررسی در مورد دلایل حضور در کلاس درس برحسب جنس، سال ۱۳۹٤

حیطه‌های موردبررسی	میانگین و انحراف معیار (جنس)	دختران	پسران	P	Z
استاد	۲/۰۲±۰/۵۱	۲/۰۹±۰/۴۴	۱/۹۴±۰/۵۷	۰/۰۱	-۲/۴۸
محیط آموزشی	۲/۰۴±۰/۵۲	۲/۱۴±۰/۴۹	۱/۹۲±۰/۵۳	<۰/۰۰۰۱	-۴/۲۸
دانشجو	۲/۱۲±۰/۶۱	۲/۲۲±۰/۵۶	۱/۹۸±۰/۶۴	<۰/۰۰۰۱	-۳/۷۰
نمره کل	۲/۰۶±۰/۴۳	۲/۱۵±۰/۳۹	۱/۹۴±۰/۴۶	<۰/۰۰۰۱	-۴/۷۴

در دانشجویان دختر حیطه استاد و در دانشجویان پسر حیطه مربوط به محیط آموزشی کم‌ترین نمره را به خود اختصاص داده بود. همچنین در هر سه حیطه موردبررسی و نمره کلی، رتبه دانشجویان دختر بالاتر و بیشتر از دانشجویان پسر بود و این تفاوت از لحاظ آماری معنادار بود ($p<۰/۰۵$).

جدول ۲: میانگین و انحراف معیار نمرات حیطه‌های مختلف مورد بررسی در مورد دلایل حضور در کلاس درس برحسب وضعیت تأهل، سال ۱۳۹٤

حیطه‌های موردبررسی	مجرد	متأهل	P	Z
استاد	۲/۰۴±۰/۴۹	۱/۸۵±۰/۶۳	۰/۰۲	-۱/۵۷
محیط آموزشی	۲/۰۶±۰/۵۱	۱/۸۶±۰/۵۷	۰/۰۴	-۲/۰۷
دانشجو	۲/۱۳±۰/۶۱	۱/۹۶±۰/۵۳	۰/۰۲	-۲/۳۲
نمره کل	۲/۰۸±۰/۴۳	۱/۸۸±۰/۴۶	۰/۰۱	-۲/۵۸

حیطه مربوط به استاد هم در دانشجویان مجرد و هم متأهل کم‌ترین نمره و حیطه مربوط به دانشجو بالاترین نمره را به خود اختصاص داده بود. همچنین در هر سه حیطه موردبررسی و نمره کلی، رتبه دانشجویان مجرد بالاتر و بیشتر از دانشجویان متأهل بود و این تفاوت از لحاظ آماری معنادار بود ($p<۰/۰۵$).

جدول ۳: میانگین و انحراف معیار نمرات حیطه‌های مختلف مورد بررسی در مورد دلایل حضور در کلاس درس برحسب معدل درسی، سال ۱۳۹٤

حیطه‌های موردبررسی	زیر ۱۵	۱۵ تا ۱۷	بالاتر از ۱۷	ذکر نشده	X^2	df	P
استاد	۱/۹۴±۰/۵۵	۲/۰۵±۰/۵۲	۱/۹۸±۰/۴۶	۲/۲۳±۰/۴۱	۴	۲	۰/۱۳
محیط آموزشی	۱/۹۰±۰/۵۵	۲/۰۸±۰/۵۴	۲/۰۸±۰/۴۴	۲/۰۳±۰/۴۵	۸/۱۵	۲	۰/۰۲
دانشجو	۲±۰/۶۱	۲/۱۳±۰/۶۲	۲/۱۵±۰/۵۸	۲/۲۳±۰/۵۷	۳/۴۱	۲	۰/۱۸
نمره کل	۱/۹۴±۰/۴۵	۲/۰۹±۰/۴۶	۲/۰۶±۰/۳۶	۲/۱۶±۰/۳۲	۸/۶۷	۲	۰/۰۱

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.2.30]

در حیطه‌های استاد، محیط آموزشی و نمره کلی دانشجویان، رتبه دانشجویان با معدل ۱۵ تا ۱۷ بهتر از بقیه بوده و در حیطه دانشجو، رتبه دانشجویان با معدل بالاتر از ۱۷ بهتر از بقیه بوده است. همچنین در حیطه محیط آموزشی و نمره کلی بین دانشجویان برحسب معدل درسی تفاوت معناداری از لحاظ آماری وجود داشت ($p<۰/۰۵$). آزمون‌های آماری بیانگر آن است که بین متغیرهای شغل دانشجو و رشته تحصیلی با حیطه‌های استاد ($p\leq۰/۰۰۵$) و دانشجو ($p\leq۰/۰۳$) رابطه آماری معنی‌داری وجود دارد اما بین این متغیرها و حیطه محیط آموزشی، رابطه معنی‌دار آماری مشاهده نشد ($p\geq۰/۱$). بین‌ترم تحصیلی و حیطه‌های استاد ($p\leq۰/۰۰۱$) و محیط آموزشی ($p\leq۰/۰۲$) رابطه آماری معنی‌دار بود ولی بین‌ترم تحصیلی و حیطه دانشجو، تفاوت آماری معنی‌داری مشاهده نشد ($p\geq۰/۱$).

بحث

این مطالعه به بررسی دیدگاه دانشجویان نسبت به عوامل مؤثر بر حضور در کلاس درس در سه حیطه (استاد، دانشجو، محیط آموزشی) پرداخته است. نتایج تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده نشان داد که از بین ۱۷ گویه پرسشنامه، سؤال مربوط به بومی بودن یا خوابگاهی بودن، سؤال مربوط به انجام حضور غیاب با فراوانی و سؤال مربوط به تسلط استاد بر مطالب درسی به ترتیب بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده بودند. همچنین نتایج تحلیل داده در سه حیطه (استاد، دانشجو، محیط آموزشی) با توجه به جنسیت (زن و مرد) نشان داد بین جنسیت دانش آموزان با حیطه استاد، با حیطه محیط آموزشی و با حیطه دانشجو رابطه معنی‌دار وجود داشت که از دیدگاه دانشجویان دختر به ترتیب حیطه دانشجو، حیطه محیط آموزشی و حیطه استاد، به‌عنوان عوامل مؤثر بر حضور دانشجویان در کلاس درس بیشترین میانگین را به خود اختصاص داده‌اند؛ اما از دیدگاه دانشجویان پسر به ترتیب سه حیطه دانشجو، حیطه استاد و حیطه محیط آموزشی بیشترین میانگین را به خود اختصاص داده‌اند. نتیجه به‌دست‌آمده با تحقیق آزموده و همکاران (۱۰) و نظری و همکاران (۱۱) در مورد عوامل مؤثر بر حضور در کلاس همخوانی دارد اما در زمینه ترتیب اهمیت عوامل نتایج این پژوهش با پژوهش‌های آزموده و همکاران (۱۰) و پژوهش نظری وانانی و همکاران (۱۱) متفاوت است و در این دو پژوهش ویژگی‌های استاد در رأس اهمیت قرار داشت و به عنوان مهم‌ترین عامل مؤثر بر حضور در کلاس مطرح شده بودند.

نتایج تحلیل داده با توجه به وضعیت تأهل دانشجویان نشان داد که وضعیت تأهل دانشجویان با حضور در کلاس رابطه معنی‌دار وجود دارد و بین وضعیت تا هل با حیطه استاد، حیطه محیط آموزشی و با حیطه دانشجو رابطه معنی‌داری وجود دارد. از دیدگاه دانشجویان مجرد به ترتیب سه حیطه دانشجو، محیط آموزشی و حیطه استاد و از دیدگاه دانشجویان متأهل به ترتیب سه حیطه دانشجو، حیطه استاد و حیطه محیط آموزشی بیشترین میانگین را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین نتایج تحلیل داده‌ها با توجه به وضعیت معدل دانشجویان نشان داد که بین وضعیت معدل دانشجویان با حضور در کلاس رابطه معنی‌دار و از بین حیطه‌ها بین حیطه دانشجو با وضعیت معدل رابطه معنی‌دار وجود دارد. در حیطه‌های استاد، محیط آموزشی و نمره کلی دانشجویان، رتبه دانشجویان با معدل ۱۵ تا ۱۷ بهتر از بقیه بوده و در حیطه دانشجو، رتبه دانشجویان با معدل بالاتر از ۱۷ بهتر از بقیه بوده است. همچنین بین متغیرهای شغل دانشجو و رشته تحصیلی با حیطه‌های استاد و دانشجو ارتباط آماری معنی‌داری وجود دارد اما بین این متغیر و حیطه محیط آموزشی، رابطه معنی‌دار آماری مشاهده نشد. بین ترم تحصیلی و حیطه‌های استاد

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.2.30]

و محیط آموزشی رابطه آماری معنی‌دار بود ولی بین ترم تحصیلی و حیطه دانشجو، رابطه آماری معنی‌داری مشاهده نشد. این نتایج به طور کلی با نتایج پژوهش اصغری و مؤدب هاجر (۱۲) که به بررسی رابطه بین ویژگی‌های جمعیت شناختی و دیدگاهشان در مورد عوامل حضور در مدرسه پرداخته بود و با هیچ‌کدام از ویژگی‌های جمعیت شناختی رابطه‌ی معنی‌داری به وجود نیامد همخوانی ندارد.

در تبیین رابطه بین وضعیت حضور دانشجویان در کلاس با حیطه استاد می‌توان گفت که اساتید با روش‌های مختلف در فراگیران ایجاد انگیزه می‌کنند و با بیان اهمیت و کاربرد درس در شغل آینده توجه آن‌ها را جلب می‌کنند. این فرایند جلب‌توجه فعالیت‌های کلاسی را در یک حالت زنده، فعال و شاداب نگه داشته و با ایجاد تنوع در کلاس درس رغبت دانشجویان به حضور در کلاس را بیشتر می‌کنند. لذا عواملی همچون تسلط بر مطالب درسی، خصوصیات اخلاقی و ظاهری، نوع سنجش، سبک تدریس، انجام حضوروغیاب در کلاس توسط استاد می‌تواند میزان حضور در کلاس دانشجویان را پیش‌بینی نماید. این عوامل که از متغیرهای تأثیرگذار بر کیفیت تدریس می‌باشند درنهایت احساس رضایت دانشجویان را به دنبال داشته و میزان حضور آن‌ها را در کلاس درس افزایش دهد. از طرف دیگر محیط و فضای آموزشی همواره یکی از عوامل مؤثر در جذب دانشجویان به حضور در کلاس و یادگیری بوده و عوامل مرتبط با آن همچون استفاده از وسایل سمعی بصری، مختلط بودن کلاس‌ها، رفتار و اخلاق همکلاسی‌ها، بومی و خوابگاهی بودن و زمان مناسب تشکیل کلاس‌ها می‌تواند پیش‌بین میزان حضور دانشجویان در کلاس باشد. درواقع محیط آموزشی مطلوب می‌تواند با شکل‌دهی نگرش و ذهنیتی مثبت نسبت به کلاس و یادگیری میزان حضور در کلاس دانشجویان را افزایش دهد. در نظریات جدید یادگیری بر اهمیت نقش یادگیرنده در فرایند یادگیری تأکید زیادی شده است؛ بنابراین علاوه بر حیطه استاد و محیط آموزشی، حیطه دانشجو نیز یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر حضور در کلاس است؛ زیرا درواقع عامل اصلی حضور دانشجویان در کلاس درس به خود دانشجو برمی‌گردد و در این راستا عواملی همچون علاقه به رشته تحصیلی، علاقه به موضوع درسی، داشتن مشکلات شخصی و خانوادگی و وضعیت تأهل می‌تواند پیش‌بین میزان حضور دانشجویان در کلاس باشد.

از جمله محدودیت‌های این پژوهش انجام آن به صورت کمی و با استفاده از پرسشنامه بود، در حالی که می‌توان با استفاده از روش‌های کیفی همچون مصاحبه یا گروه‌های کانونی و با مطرح کردن سؤالات باز به عوامل مؤثر بر حضور دانشجویان در کلاس‌های درس را دقیق‌تر شناسایی کرد. همچنین این پژوهش در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان انجام شده است، لذا باید در تعمیم آن به سایر دانشگاه‌ها احتیاط لازم را به خرج داد.

نتیجه‌گیری

نتایج این تحقیق نشان داد که حیطه‌های استاد، دانشجو و محیط آموزشی با میزان حضور دانشجویان در کلاس درس رابطه معنی دارد و این عوامل می‌توانند پیش‌بین میزان حضور در کلاس باشند. با توجه به یافته‌های این پژوهش پیشنهاد می‌شود که مسئولان دانشگاه و اساتید عوامل مؤثر بر حضور دانشجویان در کلاس را موردتوجه قرار داده تا بدین‌وسیله دانشجویان با رغبت بیشتری در محیط‌های آموزشی حاضرشده و به‌تبع آن در محیط‌های کاری آینده باانگیزه و اطلاعات بیشتری حاضر گردند.

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.2.30]

تشکر و قدردانی

نویسندگان این مقاله بر خود لازم می‌دانند از همه دانشجویانی که در اجرای این پروژه با ما همکاری نمودند و پرسشنامه‌ها را به‌طور کامل پر نموده و تحویل دادند، تشکر و قدردانی نمایند. همچنین از کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی کردستان به خاطر همکاری در تصویب این طرح و تأمین هزینه این پژوهش در قالب طرح تحقیقاتی دانشجویی، تشکر و قدردانی می‌گردد. هزینه اجرای این پژوهش در تاریخ ۱۳۹۳/۱۲/۵ توسط معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی کردستان با شماره گرانت ۹۳/۱۳۷ تأمین گردیده است.

References

1-Damari, B. Study of Factors Affecting on Presence and Absence of Basic Science Classes Students in Tehran University of Medical Sciences and Health. Journal of Teb and Tazkiye. 2000; 10(41): 36-40. [Persian]

2-Saif, A. Modern Educational Psychology. Tehran. Dawran Publication. 2012. [Persian]

3- Fasihi Harandi T, Aziz Zade Forozi M. Factors Affecting Nursing and Midwifery Students Attend Classes Theoretical Perspective Kerman Secret. Studies Journal of Medical Education 2007; 4(2):100-107. [Persian]

4- Nabavi, J., Safavid, M. The Causes of Absenteeism and Lack of Attention to the Instructions among Medical Students of Basic Sciences at Tehran Azad University of Medicine. Medical Sciences Journal of Islamic Azad University, Tehran Medical Branch. 2011; 21(3): 227-232. [Persian]

5- Rothman, S. (2001). School Absence and Student Background Factors: A Multilevel Analysis. International Education Journal. 2010; 2(1): 59-68.

6- Dekalb, J. Student Truancy. (Report No. EDO-EA-99-1). Washington, DC: Office of Educational Research and Improvement. (ERIC Document Reproduction Service No.1999. ED429334.

7- Ziegler, C. W. School Attendance as a Factor in School Progress (Rev. Ed.). New York, NY: AMS Press, 1972. Inc.

8- Devadoss S, Foltz J. Evaluation of Factors Influencing Student Class Attendance and Performance. American Journal of Agricultural Economics. 1996; 3(78): 499-507.

9- Shahraki, M. Criteria for Good Teacher of Teachers and Students of Medicine College, Journal of Research in Medical Sciences. 2009; 42(2): 27-39.

10-Azmoode,E, Dolatie, M, Frzadmnesh, A, Khosroabadi, E, Rakhshanie, M. Factors Affecting Students Attend in Theoretical Lessons from the Student Perspective of Sabzevar University of Medical Sciences. Iranian Journal of Medical Education. 2012; 10(2): 23-30. [Persian]

11-Nazari Vanani R, Naderi Z, Aein F. Factors Affecting Classroom Participation the Viewpoints of Students in Shahrekord University of Medical Sciences in 2013. Iranian Journal of Medical Education. 2014; 14(3):189-194. [Persian]

12- Asgari F. Mahjob Moadabh H. Comparing Characteristics of an Effective Teaching from Teachers' and Students' Point of View, Guilan University of Medical Sciences. Strides in Development of Medical Education, 2010; 7(1): 26-33. [Persian].

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.2.30]

The study of factors affecting the students' attendance in the classroom from the perspective of Kurdistan university of Medical Sciences' students

Zahed Rezaei[1], Ghafar Karimianpour[2], Ahmad Vahabi[3*], Farideh Mohabati[4], Azadeh Gavili[4], Yazdan Habibi[4], Borhan Mansouri[5]

1- Msc of Health Education, Student Research Committee, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.

2- Young Researchers and Elite Club, Kermanshah branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran.

3- Assistant Professor, Department of Medical Laboratory Sciences, Faculty of Paramedical, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran. (**Corresponding Author**).

Tel: +988733664656, **Email:** vahabiahmad@gmail.com

4- Bsc of Public Health, Student Research Committee, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.

5- Assistant Professor, Medical Toxicology and Drug Abuse Research Center (MTDRC), Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Iran.

Received: 27 Jan 2018 **Accepted:** 1 June 2018

Abstract

Background & Aim: Considering the fact that the lack of attendance in the classroom has become one of the most common problems in universities of the country today, this study aimed to determine the effective factors on the attendance of students in the classroom from the perspective of students of Kurdistan University of Medical Sciences in 2015.

Materials & Methods: This study was descriptive-analytic. The data collection tool was a standard questionnaire for factors affecting attendance in the classroom from the students' point of view. The population included all students of Kurdistan University of Medical Sciences. 381 of them were selected by stratified random sampling. Collected data was analyzed by SPSS software version 20.

Results: The average age of the samples was 21.22±2.16 years. 212 persons (55.6%) of the sample were female and the rest were male. Mean and standard deviation of the total score of the questionnaire of the reasons for attending the classroom from the student's point of view were 2.6±0.43, the area of the teacher was 2.02±0.51, the educational environment was 2.04±0.52, and the student's area was 2.12±0.61. Also, the results of the data analysis showed that there was a significant difference between students' civil status ($p \leq 0.01$), gender ($p \leq 0.01$) and the average score ($p \leq 0.01$) with the attendance level in the classroom.

Conclusion: According to the findings of this study, it can be concluded that there was a direct correlation between students' demographic characteristics and the classroom attendance, the areas of professor, educational environment and students. Paying attention to these factors can encourage students to attend classes.

Keywords: Class Attendance, Student, Effective Factors

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.2.30]